

6. Ukraine refugee situation. Operational data portal. URL : <http://surl.li/dplzc> (дата звернення : 30.10.2022 р.)

7. Russian Invasion to Shrink Ukraine Economy by 45 Percent this Year. The World Bank. URL : <http://surl.li/byllv> (дата звернення : 30.10.2022 р.)

8. Production of grains and oilseeds to be lowest. APK-Inform. URL : <http://surl.li/dplze> (дата звернення : 30.10.2022 р.)

9. Direct damage caused to Ukraine's infrastructure during the war has reached almost \$92 billion. Kyiv School of Economics. URL : <http://surl.li/dplzf> (дата звернення : 30.10.2022 р.)

10. Ефект метелика (математика). Вікіпедія. URL : <http://surl.li/dplzh> (дата звернення : 30.10.2022 р.)

УДК: 330.341.1

Р.С. Білоусько, здоб. ОС PhD (*ДБТУ, Харків*)

ІННОВАЦІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ключовим структурним елементом системи конкурентних відносин виступає конкурентоспроможність як багатогранна комплексна категорія. В умовах ринкового господарювання довгострокове успішне функціонування підприємства та досягнення ним лідерства на ринку залежать від його конкурентоспроможності. Прискорення процесів глобалізації ринків, вступ України до Світової організації торгівлі, економічні зобов'язання перед Європейським Союзом дозволили іноземним виробникам зайти на український ринок та ще більше загострити конкурентну боротьбу. В такій ситуації проблема забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств стає першочерговим завданням, від вирішення якого залежить здатність підприємств працювати та розвиватись.

Вплив кон'юнктури вітчизняного та міжнародного ринків на аграрний сектор економіки визначає необхідність формування сталих конкурентних переваг шляхом підвищення технологічної продуктивності сільськогосподарського виробництва в порівнянні з іншими країнами, поглиблення маркетингової діяльності, подальшого розвитку інфраструктури агробізнесу, застосування нових підходів до управлінських рішень, а також змін в аграрній політиці.

Вважаємо, що сьогодні саме інновації є фактором підвищення технологічної продуктивності виробництва.

У науковій літературі розглядаються два основні підходи до визначення сутності інновації: перший розглядає інновації як

результат творчого процесу у вигляді нової продукції (техніки), технології, методу та і т. д., другий – як процес введення нових виробів, елементів, підходів, принципів замість чинних. Ми підтримуємо існуючу думку, що інновації – це перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, що втілюється у нових продуктах та технологіях [1].

В розвитку сільського господарства і харчової промисловості можна окреслити три рівні (види) технологій:

1. Стабільна технологія – це та, яка в основному залишається незмінною впродовж усього життєвого циклу існування попиту на продукцію. В даному випадку конкуренція відбувається за якістю продукції і ціни.

2. «Плодотворна» технологія – це випадки, коли основна технологія зберігається тривалий період, але на її основі розробляється покоління продукції з кращими показниками і ширшим діапазоном застосування, яка змінює одна одну.

3. Змінна технологія, коли в період життєвого циклу попиту поряд з новими виробами з'являються нові базові технології, що змінюють одна одну [2].

Сільське господарство з його порівняно стабільним асортиментом продукції, безумовно, належить до галузей зі змінною технологією. Так, за життя одного покоління аграріїв відбулись досить суттєві зміни у технологіях вирощування сільськогосподарських рослин (насіння, добрива, схеми посівів, засоби захисту рослин, техніка), що зумовили, зокрема, зниження в 5-6 разів затрат праці з розрахунку на 1 га посіву за одночасного підвищення врожайності та якості й поліпшення умов праці. При цьому у сільському господарстві зміна технології має більш глибокий та пролонгований ефект, ніж поява (виробництво) нової продукції.

Потрібно також зазначити, що перехід до нової технології на підприємстві є складним не лише з фінансового боку, а й з психологічного, оскільки суттєво змінює у керівників і персоналу відношення до справи, робочий алгоритм дій, що склалася, для досягнення успіхів.

По – перше, з'являється так званий інформаційний розрив – внаслідок недостатньої інформованості щодо перспектив, ризиків, післядії і вартості технологій. По – друге, виникає деяке нерозуміння концепції нової технології, факторів успіху у керівників та спеціалістів підприємства. І, в – третє, існує різне розуміння цілей запровадження нової технології. Так, метою керівництва підприємства є одержання оптимального доходу на ресурси, що витрачаються. Технологія, як один із засобів досягнення цієї мети – не має

самостійної цінності і не розглядається як самоціль. Інтерес до оригінальних технічних чи технологічних рішень для керівництва не має цінності. Натомість, моральне задоволення, пов'язане з відкриттям, оригінальністю рішень і професійний престиж часто є самоціллю для спеціаліста. У той же час проблема кінцевої окупності та прибутковості інвестицій стає для них зайвим чинником [3].

Для недопущення цих негативних наслідків керівництву підприємства слід брати активну і компетентну участь у прийнятті стратегічних рішень, що стосуються питань технології. Адже, небажання, або невміння керівництвом підприємств своєчасно усвідомити необхідність зміни технології може призвести до значних втрат та погіршити позиції на ринку або змусити підприємство припинити свою діяльність у раніше прибутковій для неї сфері агробізнесу. В той же час запроваджена інноваційна технологія здатна служити основним і потужним інструментом, за допомогою якого підприємство може сформувати і розвинути перевагу в конкурентній боротьбі та зміцнити свої конкурентні позиції.

Інформаційні джерела:

1. Саблук П.Т. Наукове обґрунтування інноваційного розвитку в аграрній сфері. *Економіка АПК*. 2021. № 6. С. 16-22.
2. Федулова Л. Інноваційний розвиток: еволюція поглядів та проблеми сучасного усвідомлення. *Економічна теорія*. 2013. № 2. С.28-45.
3. Дементьев В.В., Вишневський В.П. Чому Україна не інноваційна держава: інституційний аналіз. *Економічна теорія*. 2011. № 3. С.5-20.

УДК 330.46

Т.Ю. Білоусько, канд. екон. наук, (ДБТУ, Харків)

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АГРАРНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Необхідність прискорення реалізації процесу цифровізації економіки України обумовлена загостренням проблем, пов'язаних з майбутнім зростанням економіки, які виникли внаслідок пролонгування кризових явищ (постпандемічних процесів та війни). Тому, основою структурних перетворень, які сприятимуть відновленню економіки країни, підвищенню рівня її конкурентоспроможності повинен бути перехід економіки на новий